

Норвезький синдром

Післямова до ХІ Всесвітньої шахової олімпіади

Якщо сорок попередніх шахових олімпіад полонили думи шанувальників древньої гри яскравими баталіями на шахівниціях, сенсаціями перипетій турнірної боротьби, то головна інтрига нинішнього «Турніру націй», який відбувався в норвезькому місті Тромсе, не мала нічого спільного зі спортивними принципами. Найпрестижнішому командному змагання шахістів передували події, на тлі яких девіз Міжнародної шахової федерації *Gens una sumus* (Ми – одна сім'я) міг викликати хіба що іронічну посмішку.

У шахових партіях трапляються позиції, коли будь-який хід погіршує ситуацію. Таке становище називається цугцвангом. І напередодні старту змагання саме в цугцвангу опинився... норвезький оргкомітет шахової олімпіади. Будь-яке його рішення стосовно жіночої збірної Росії мало свої вади. Загалом варіантів було два: допустити чи не допустити до гри цю команду. Якщо допустити, то порушити правила, встановлені ФІДЕ, бо заявка на участь росіянок в олімпіаді надійшла через десять днів після закінчення терміну їх подання. Не допустити означає знизити рівень змагання, бо за його бортом залишаться шахістки однієї з провідних команд світу, до того ж чинні олімпійські чемпіонки.

Конфлікт інтересів виник через українську шахістку Катерину Лагно, котра була лідером нашої збірної. Російська шахова федерація, що кілька років тому переманила під свій триколор найперспективнішого українського шахіста Сергія Корякіна із Сімферополя, таким же робом узялася підсилувати жіночу команду, не зважаючи на те, що Катерина вже була заявлена на олімпіаду в складі української делегації. Мотивацію російських шахових функціонерів, певно, підживило й те, що нинішньою весною під український прапор повернулася одна з найсильніших шахісток світу Анна Музичук, яка раніше виступала за Словенію. З таким поповненням українська збірна, до речі, чинний чемпіон світу, ставала беззастережним фаворитом «Турніру націй». Тож росіяни нічим не гребували, щоб отримати подвійну перевагу – зміцнити свою команду й послабити основного конкурента.

Часу для оформлення процедури трансферу шахістки бракувало, тому й запізнилася російська заявка. Оскільки це сталося в країні Західної Європи, оргкомітет діяв згідно з нормами ФІДЕ, тобто не допустив росіянок до участі у змаганні. Та невдовзі президент ФІДЕ Кірсан Ілюмжинов звернувся до оргкомітету з листом, у якому вимагав «уладнати всі формальності» та включити всіх, хто подав заявки. Зрештою його вимога була задоволена, й серед 177 чоловічих і 136 жіночих команд за шахівницю сіли й росіянки.

Та на цьому конфлікт не вичерпався. Російська федерація шахів подала позов до норвезького суду з вимогою відшкодувати їй вимушені («аби захистити інтереси жіночої збірної Росії»)

витрати й арештувати майно організаторів олімпіади. Суд не задовольнив цей дещо цинічний позов. ФІДЕ заявляє, що всі рівні, та комусь не тільки хочеться, а й удається бути «рівнішим». Добре, що хоча б не завжди.

Під час олімпіади відбулися вибори президента ФІДЕ на наступний 4-річний термін. Набравши 110 голосів, Ілюмжинов значно випередив свого конкурента – екс-чемпіона світу Гаррі Каспарова (61 голос) і вже вп'яте очолив федерацію. Згадаймо, що на попередніх виборах у сибірському Ханті-Мансійську він із подібною перевагою обійшов також знаменитого гросмейстера – екс-чемпіона світу Анатолія Карпова.

Щодо олімпіади, то вона стала найскладнішим випробуванням для чинних чемпіонів світу як в особистому, так і в командному заліку. Магнус Карлсен, котрий навіть у матчі на першість світу не програв жодної партії, тут був змушений двічі вітати з допомогою своїх не надто могутніх суперників, адже норвежці не претендували на командні медалі й грали переважно проти «середняків». Нижче свого класу виступила й шахова королева Хоу Іфань, яка теж у матчі за корону проти Анни Ушеніної не поступилася жодного разу, а в Норвегії мала поразки. Та чи не найбільшою сенсацією змагання став невдалий виступ рейтинг-фаворита – перемож-

ця командної першості світу чоловічої збірної Росії, яка вперше за чимало років залишилася без медалей.

Їх випередили Китай, що вперше здобув золоті медалі, срібний призер – Угорщина і зовсім несподівано – Індія, яка без екс-чемпіона світу Вішванатана Ананда мала лише 19-ту позицію в стартовому списку, а фінішувала третьою.

Невдало виступила й українська збірна, що посіла шосте місце. Для другої за рейтингом команди, яка має вже шість олімпійських медалей, зокрема дві золоті, це одна із найбільших невдач.

Тож з усіх чемпіонів світу тільки українська жіноча команда здобула на олімпіаді медаль. Наші красуні не втратили бойового запалу після переходу лідера до стану супротивника й у принциповому поєдинку з росіянками вирвали перемогу. Сестри Анна і Марія Музичук, Анна Ушеніна зіграли вничю, а Наталія Жукова принесла переможне очко. В усіх інших матчах росіянки перемогли й третє здобули золоту шахову олімпіади. Українські шахістки поділили друге-третє місце з китайками, але з урахуванням додаткових показників отримали, як і на попередній олімпіаді, бронзу. Отже, команда зберегла своє реноме, й це важливо, бо весною наступного року їй доведеться захищати свій титул чемпіона світу.

Юніори – четверті, легкоатлети – сьомі

Юнацька олімпійська збірна України здобула 29 нагород на ІІ літніх юнацьких Олімпійських іграх (16 – 28 серпня) у Нанкіні (Китай). Скарбничка нашої команди поповнилася 9 золотими, 9 срібними та 11 бронзовими медалями.

Протягом майже двох тижнів 3787 найкращих спортсменів-юніорів з 204 країн світу розігрували 222 комплекти медалей з 28 видів спорту. Наша юнацька збірна посіла в підсумку 4-е командне місце, підтвердивши в такий спосіб, що український спорт має потужну перспективу.

Збірна України з легкої атлетики посіла сьоме місце в загальному медальному заліку чемпіонату Європи (12 – 17 серпня) на стадіоні Летцигрунд в Цюриху (Швейцарія). На чемпіонаті розіграли 47 комплектів нагород.

Наші спортсмени привезли в Україну вісім нагород: дві золоті, п'ять срібних та одну бронзову медалі. Золото Україні принесли Ольга Саладуха в потрійному стрибку та Богдан Бондаренко у стрибках у висоту. Срібні медалі здобули Андрій Проценко – стрибки у висоту, Ольга Земляк – біг на дистанції 400 метрів, Ганна Тігімець – біг на 400 метрів з бар'єрами, Людмила Оляновська – ходьба на 20 кілометрів. Також наші атлетки вибороли срібло в естафеті 4 по 400 метрів.

Бронзову нагороду зі Швейцарії привіз Сергій Смелик, який третім дістався фінішу у бігу на дистанції 200 метрів.